

Slava delavskemu prazniku!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XX. Chicago, Ill., sobota, 30. aprila (April 30), 1927. STEV.—NUMBER 102

GOVERNER FULLER SE NOČE ODZVATI

Governer se ni formalno odobril smrtne obsodbe. — Pač pa governer zdaj študira zapisnik obravnave.

Boston, Mass. — (Harvey O'Connor.) — Gverner Fuller ne bo imenoval formalne komisije, da pregleda dokaza v Sacco-Vanzettijevi aferi. Ta vest prihaja od ljudi, ki so blizu guverneju in državni hiši. S tem je končana vsa špekulacija, kdo bo imenoval komisijo, za katero so se poganjali milijoni delavcev in napredni ljudje, dobro podkovani v pravosodnih razmerah.

Governer Fuller še dozdaj ni formalno odobril smrtne obsodbe, ki jo je izrekel sodnik Webster Thayer nad Saccom in Vanzettijem. Thayerjev pristranost in njegove predočke so ožigosale harvardske in dartmouthske pravne fakultete in druge avtoritete v pravosodnih stvareh.

Governer bo mogoče vprašal Frank A. Brooks, predsednika državnega prizivnega odbora, in Arthur K. Readinga, državnega prokuratorja, da izrečeta svoje mnenje o dokazih. O Brooksu govore, da ne pozna evidence v tej stvari in dela justičnega departmanta, ki je pozročilo, da sta bila ta dva delavca vržena v ječo, omrežena in zapletena v umor in rop v South Braintreeju.

Državnihlanih krogi, ki se zanimajo za Brooks, so odkrili, da je oziroma prijatelj George H. Wrenna iz Springfielda, ki je že več let vodja socialistov v Massachusettsu, Wrenn je bil nekoli član odbora za paroliranje obsojencev in je prišel v tesne stike z Brooksom.

Gotovi delavski krogi menijo, da so Brooks tako razumeli, da pride kdaj ta zadeva pred njega, tedaj se bo obrnil za svet na Wrenna in jetničarja Hendryja v državni ječi v Charlestownu. Od jetničarja hoče izvedeti, ako se Vanzetti obnaša kot kriv človek. Hendry, dasiravno je jetniški avtokrat, ne gleda na Vanzettija z neprijaznimi očmi.

Medtem, ko te okolščine govore, da Sacco in Vanzetti ne bodeta legalno umorjena v charlestoneški ječi dne 10. julija, svetujejo prijatelji obeh, da je delavska akcija še toliko bolj potrebna, ko se stvar bliža svojemu zaključku. Delavske unije, delavske centrale in delavske organizacije vseh vrst ne smejo odnehati s svojim prizadevanjem, da ustavijo roko massachusettske justice, ki skozi sedem let tiči dva nedolžna delavca v smrti.

Governik je zahteval zapisnik o celi aferi in ga je prejel. Zdj študira to zadevo.

OGENJ V LITVINSKEM POSLANIŠTVU.

Napravil je \$1,500 škode.

Washington, D. C. — Iz nezanih vzrokov je nastal ogenj v litvinskem poslanstvu. Poslanik Kazys Bizauskas je odkril ogenj, ko je vstal, da spremlja dva gosta do vrat.

VOZA ULIČNE ŽELEZNICE UDARILA SKUPAJ.

Bila je gosta megla.

Gary, Ind. — V tukajšnjem mestu sta udarila v gosti megli dva voza ulične železnice skupaj. Lahko ranjenih je bilo enajst potnikov. Voza sta po nesreči pričela goriti.

Varnost New Orleansa še ni zagotovljena

Razstrelitev nasipa je morda prišla prepozno. Nevarnost da ogromna masa vode udari nazaj proti mestu. Nesrečni prebivalci v namenoma poplavljenih krajih so se podali in odšli. Hoover ponovno apelira za finančno pomoč; pravi, da višek katastrofe še pride in sedanji fond ne zadostuje. Poplavljena površina zdaj meri 11,000 kvadratnih milj in število prizadetih oseb je naraslo na 250,000.

Washington, D. C., 29. apr. — Herbert Hoover, direktor pomorske akcije v Misissippi dolini, je včeraj naslovil nov apel na ljudstvo Amerike, naj podvoji finančne prispevke, kajti fond petih milijonov dolarjev nikakor ne zadostuje. Hoover svrari, da višek katastrofe še pride. Besne vode Misissippija in drugih rek še vedno naraščajo vsled vedno se ponavljajočega deževja in poplavlja nove in nove pokrajine. Danes je že prizadetih okrog 250,000 prebivalcev; pod vodo je preko 11,000 štirinajških milj ozemlja in število človeških žrtev raste dnevno. Središče povodnji sta Louisiana in južni Arkansas. V taborih beguncev so se pojavile nalezljive bolezni; pitna voda je pokvarjena in ljudje trpe žejo. Ves aparat Rdečega križa je na delu, da oskrbi begunce z živili, obleko, oedejo in zdravilskimi potrebčinami.

Little Rock, Ark., 29. apr. — Včeraj je v Arkansasu utonilo nadaljnih 12 oseb.

Vicksburg, Miss., 29. apr. — Vrhovno poveljstvo milice v državi Misissippiji je danes prejelo vest, da se nahaja 2000 zamorcev med Mooreheadom in Ivernossom na plantažah, od koder jim je zabranjeno oditi na varno. Plantažniki drže zamorce

Green komentira britsko protislavkovno predlogo

Boji se zlih posledic te predloge in meni, da povzročil to, kar mislijo z njo preprečiti.

Delavci v Angliji v ofenzivi proti vladi

Velike prvomajске demonstracije v Londonu proti nameravanemu sovražnemu zakonu. Bitka v parlamentu pride v ponedeljek.

London, 29. apr. — Organizirano delavstvo v Angliji je začelo ta teden veliko ofenzivo proti vladi in vladni stranki torijev. Vladna zakonska osnova, ki je naperjena proti delavskim unijam, pride drugič na dnevni red v zbornici v ponedeljek. Ker so delavci v manjšini v zbornici, so prenesli svoj boj na plano. Na dnevnem redu so veliki protestni shodi v vseh industrijskih aradiščih, protestne demonstracije na ulicah, višek demonstracij pa pride v nedeljo, na mednarodni delavski praznik.

Eksekutiva Kongresa delavskih strokovnih unij je danes obudila svoj bojovni list "The British Worker," ki je izhajal pred enim letom, ko je izhajal lavstvo Anglije devet dni v generalni stavki.

Na prvega maja se vrši v Angliji tisoč protestnih shodov in demonstracij, kjer žive delavci.

Delavski list "Social Democrat" je včeraj pozval delavce na bojkot piva in tobaka. List piše, da namerava vlada iztisniti iz delavcev — največ iz delavcev — blizu eno milijardo dolarjev v novem davku, ki bo naložen na pivo in tobak.

Samomor dijakinje.

Chicago, 29. apr. — Sestnajletna Nora Pacina je znolič povzila trup, nakar je kmalu umrla. V smrt je šla radi slabega zdravja, ker ni mogla nadeleževati višje šole.

KUBANSKI MESAR ODISKAL NEW YORK

Zgodilo se je ob času, ko se je zastopnikom tiska pripovedovalo, da Amerika nima imperijalističnih želja.

New York, N. Y. — (F. P.) Ameriški jeklaraki kralji in bankirji sprejemajo kubanskega predsednika Machado, ubiljavca več ko dve sto strokovno organiziranih delavcev v zadnjih letih, po kraljevo.

Machado — orodje aladkorne in železarske otoške uprave — se je izkrcal v New Yorku ravno tistega dne, ko je predsednik Coolidge pripovedoval pri obedu v proslavo dvajsetletnice Združenih tiskovnih društev, da Združene države nimajo imperijalističnih želja po otokih v Karibskem morju in dežela na kontinentu, ki mejijo ob njega.

Predsednik Coolidge se je izognil kubanskemu vprašanju popolnoma, medtem je pa skušal oprati politiko Združenih držav glede Nikaragve, Mehike in Kitaje.

Medtem ko je glasnik Bele hiše lomil svoja kopolja, je pa pričelo čurljati olje iz vreče, in imperijalistični motivi, ki jih je hotel prikriti, so bili odkriti. Coolidge je priznal, da dela potezkoče med Združenimi državami in Mehiko ustava iz leta 1917, po kateri so narodna bogatstva — olja in rude — postala narodna lastnina. Dejal je, da verjame v razsodišče, a takoj je dostavil, da dvomi, da se dajo rešiti z razsodiščem vprašanja, ki se tičejo lastnine.

Olje je pričelo zopet čurljati, ko je Coolidge govoril o Nikaragvi. Menil je, da ima Amerika pravico iskati olja v drugih deželah. To svojo teorijo je razložil takole:

"Naša dežela porabi velike množine olja in gazolina za svoje avto, plinske stroje in v pečeh za kurivo na olje. Da se ti produkti prodajajo po zmerni ceni, kar je zelo važno za veliko množino naših državljanov, naše ljudstvo, ki gre v tujemstvo razvijati nova polja, da pomnoži zalogo, tedaj morajo ti imeti spodbudo in podporo naše vlade."

Temu je dodal, da se Amerika ne vojskuje z Nikaragvo nič več, kot se poljca s pasanti, ki gredo mimo njega. Glede ameriške vojske sile v Kitaju se je pa Coolidge poslužil obrabljenih besed o začrti ameriških življenj in ameriške lastnine.

Na programu za sprejem Machado je bil tudi obed, ki ga je dal Sidney Z. Mitchell, predsednik Electric Bond and Share kompanije. Pri tem obedu so bili glavni govorniki predsedniki mogočnih korporacij.

PREDLOGA ZA DAVEK NA GAZOLIN PREDLOŽENA.

Predloga določa dva centa davka od galone gazolina.

Springfield, Ill. — Poslanec A. Otis Arnold iz Quincyja, Ill., je v zbornici predložil predlogo državne uprave, ki določa dva centa davka od galone gazolina. Davek se bo plačeval le od gazolina, ki je določen za motorna vozila.

NEZGODA NA ŽELEZNICI.

Trije ubiti.

Wheatland, Wyo. — Potniški vlak na Colorado & Southern železnici se je zaletel v lokomotivo ob ovinku. Ubita sta bila dva strojevodja in en kurjač.

Anglija sama napade ČUDNA POTA PRAVICE V GEORGIJI

V Londonu so sklenili, da britake čete reokupirajo kolonijo v Hankovu. Velik srd med Angliji, ker se je Amerika umaknila iz akcije. Pekingski diktator je dal zadaviti 24 revolucionarjev, ki so bili aretirani v sovjetskem poslanstvu.

London, 29. apr. — Angleška vlada je snoči informirala svojega poslanika Milesa Lampsona v Pekingu, da je načrt kooperacije z Ameriko padel v vodo in Velika Britanija ne bo več čakala na nikogar, temveč pojde sama v akcijo na Kitajskem. Vlada je zaključila, da mora biti britska kolonija v Hankovu reokupirana. Ponovna okupacija se izvrši, kadarkoli Lampson uvidi, da je umestno.

Peking, 29. apr. — Štirindvajset kitajskih komunistov, ki so bili v začetku tega meseca prijeti v sovjetskem poslanstvu, je bilo večeraj eksekutiranih z zadavljenjem. Med zadavljenimi je bila tudi ena ženska. Litačo, tajnik kitajske komunistične stranke, je bil tudi zadavljen. Jetniki so bili zaslišani pri tajni razpravi pred vojnim sodiščem in eksekucija se je izvršila v policijskem glavnem stanu.

Predloga za volitve v Bolgariji je v teku

V Dobrudži se vrše aretacije na desetine. — Žrtve so večinoma delavci.

Sofia, Bolgarija. — Progoni proti delavskemu gibanju v Dobrudži so že pričeli. Dozdaj je bilo artilarnih deset voditeljev tega gibanja. Delavsko gibanje v tem okraju ni radikalno, pa tudi ne izven zakona. Ampak bolgarski mogotci se pripravljajo za volitve. Prepričani so, da zmagajo, ako s terorjem vseeno opozicijske stranke, tako da se ne bo držnil nihče kandidirati in upal na volišče na dan volitev in voliti opozicijskega kandidata.

Nekaj dni nazaj so aretirali dr. Vičeva, poznane voditelja tega gibanja in nekoli člana demokratske stranke. Poljca je prišla ponj zgodaj jutraj in ga odgnala v zapor. Lani v mesecu avgustu so bolgarski mogotci napravili krajši proces z D. Mihajlovom. Njega so umorili, morlilo so pa ostali nekaznovani. Taka je pravica ob času sedanja bolgarske vlade.

Sedanji bolgarski mogotci nameravajo vprizoriti pravice "ograde volitve". Zato so tako zgodaj pričeli s terorjem.

Krono svojemu terorizmu so postavili s tem, da so bolgarska sodišča, ki delajo to, kar ukazuje vladni teroristi, zopet proglašila enajst političnih emigrantov za bandite. Ako se kateri izmed teh političnih emigrantov povrne v Bolgarijo, ga lahko ustrelijo vsak, kakor steklega psa. Med temi političnimi emigranti je tudi učitelj T. Nikolov.

SUHAČI NAVALILI NA DIJAŠKO KOLONIJO.

Chicago, 29. apr. — Včeraj so navalili suhaški agentje na enajst pivnic, ki so prodajale pijačo izključno le dijakom školske univerze. Devet oseb je bilo aretiranih in velika množina opojnih pijač zasežena. Agentje so se poslužili dijaške navigacije, da so dobili pot do pijačevno-ovirano. Obekli so se kot ne-sivojane dijaki in tako so jim postregli lastniki pivnic z najboljšim zganjem, vinom in pivom. Zelo so se pa začudili lastniki, ko so slišali povelje, da so aretirani.

ČUDNA POTA PRAVICE V GEORGIJI

Na nelegalen način aretirani, pretepeni in na to obsojeni na dvanaest mesecev trdega dela na cesti.

Mableton, Ga. — Šerif Tom Sanders in okrajni policaj J. E. Fowler in neki "Dock" Williams so prišli na dom J. A. Cochran, da ga preiščejo po žganju in drugih opojnih pijačah. Premetali so vao hišo, a našli niso ničesar. Na to so ga odgnali v zapor. Vzeli so mu tudi \$32. Ko je od teh varuhov zakona zahteval, da mu naj vrnejo denar, so ga pretepli in odgnali zopet v zapor. Peljali so ga pred sodnika in mu niso dovolili odvetnika. Obsojen je bil na dvanaest mesecev dela na javnih cestah. Proti obsodbi je vložil priliz. Izpuštili so ga iz zapora, ko je položil poročilo \$1,000.

Cochran je najel zdaj odvetnika in poslal je peticijo governerju, da odstavi šerifa in okrajnega policajca, ker sta ga brutalno pretepla in sirovo ravnala z njim.

Zdaj je pa sodnik John S. Wood, član okrajnega sodišča v Blue Ridgu, povabil Cochrana in njegovega odvetnika G. Halla Taylorja, iz Atlante predse, čes, da žalita s tem sodjače, ker ovirata "izvajanje pravice" in skušata "podizgati javnost proti sodjaču."

Velike delavske demonstracije na Norveškem

Delavstvo protestira proti obveznemu razsodišču v industrijskih sporih.

Oso, Norveška, 29. apr. — Okrog 10,000 delavcev je danes demonstriralo pred norveškim parlamentom proti nameravanemu zakonu, ki je naperjen proti delavskim stavkam. Zakonaka osnova določa, da se morajo vsi spori med delavci in delodajalci izravnavati pred industrijskim razsodiščem.

Delavci so poslali deputacijo v zbornico, ki je informirala reukupirane, da delavstvo odklanja odgovornost za posledice, ako bo zakon sprejet.

Brez malega vsi Američani so kruki in lažniki!

Tako pravi ekspert poročtvene družbe, ki ima opraviti s ponarejenimi bondi.

New York. — C. F. Seisinger, glava oddelka proti ponarejanju bondov pri National Surety Co., ima slabo sodbo o prebivalcih Amerike. Dne 28. aprila je dejal na sestanku bankirjev, da 90 odstotkov prebivalcev Združenih držav je potencialnih (mogočih) sleparjev in 98 odstotkov vseh prebivalcev je potencialnih lažnikov.

SUKNJARNA ZAPRTA.

150 delavcev ob delo.

Jacksonville, Ill. — Suknar na tvrde J. Capos & Sons je prenehala z delom. Skozi petdeset let so neprenehoma izdelovali v tej tovarni sukno. Zdj je tvrda ustavila delo, da tako protestira proti zakonu, ki določa osem ur dela za delavce.

ga čuta za postave, ki imajo krististi delavstvo. Kalifornija je še paradiz za delavske izkoriščevalce.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (zaven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (Mar. 31-1927) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomnite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

OB PRVEM MAJNIKU.

Novo delavske množice, ki so bile še pred par leti brezbrizne, so se pridružile mednarodno organiziranemu delavstvu pri praznovanju prvega majnika in delavskim zahtevam, ki jih je vpostavil mednarodni delavski kongres leta 1889 v Parizu. Letos bo tudi kitajsko delavstvo na prvega majnika dvignilo svoj glas proti domačim in tujim izkoriščevalcem in povedalo na glas, da zahteva človeške razmere. Ta dogodek je važnega zgodovinskega pomena in potrjuje resničnost starega socialističnega nauka, da mora biti delavstvo preje narodno organizirano, da je zrelo za mednarodno organizacijo.

Nazadnjaški domači in tujezemski izkoriščevalci, zavedajoči se važnosti narodnega probujenja, kitajskega ljudstva, se trudijo potisniti kitajsko ljudstvo nazaj v stare razmere, da tako preprečijo organiziranje kitajskih delavskih množic in tako podaljšajo življenje kapitalizmu.

Ta prizadevanja od strani nazadnjakov pa niso omejena le na Daljni vzhod. Fašizem so dali nazadnjaki ime novemu spaku, s katerim upajo opehariti delavstvo za pridobitve zadnjih let. Rane zadnje svetovne vojne še niso zaceljene, nazadnjaki pa že skušajo pognati ljudstva v novo svetovno klanje.

Najbolj se je vtrdil fašizem v Italiji. Mednarodna reakcija se poslužuje vprav italijanskega fašizma, da vrže iskro v netivo, ki prižge majhen plamenček, katerega na to zopet razpiha v svetovni požar.

Mednarodna reakcija, katerega golo orodje je Mussolini, italijanski fašistovski diktator, si je izbrala Balkan, to staro smodišnico, ki lahko zleti vsak trenotek v zrak, za začetek svojih operacij. Kot daritveno jagnje si je izbrala Albanijo in Jugoslavijo. Albanija se je imela pretvoriti v italijansko kolonijo, da služi kot oporišče za podjarmljenje drugih balkanskih narodov.

Precej let je že minilo po svetovni vojni. In kaj so storile buržoazne vlade za ohranitev miru, odpravo vojnih vzrokov, pobratimstvo narodov in rekonstrukcijo, da se zacelijo rane, ki jih je svetovna vojna povzročila narodom? Ničesar! Vojni vzroki so ostali taki, kakršni so bili pred letom 1914. Vse evropske vlade se oborožujejo, vlivajo topove, grade letala in bojne ladje, izdelujejo strupeni plin in druge vojne priprave, medtem ko se za gospodarsko rekonstrukcijo ne zgodi ničesar. Ljudske množice so po tolikih letih bolj ubožane, kot so bile pred letom 1914, in predstavniki kapitalizma pritiskajo v vseh evropskih deželah, da se osemurni delavnik odpravi.

V nekaterih evropskih deželah je delavstvo preganjano in zatirano, kakor je bilo ob času carizma v Rusiji. Delavcem je odvzeta svobodna beseda v marsikateri evropski deželi; misliti in govoriti jim je dovoljeno le tako, kot mislijo in govore oni, ki jih vladajo.

Delavec! Prvi majnik, naš delavski praznik je zopet tukaj. Dvignimo zopet svoj glas za odpravo vseh krivic, ki tlačijo delavski razred. Protestirajmo proti blaznemu oboroževanju in vojnemu pripravljivanju, ki ne more roditi drugega kot zopet vojno. Zahtevajmo socialno pravico in gospodarsko enakopravnost. Zahtevajmo, naj se vlade drže tega, kar je sklenila washingtonska delavska konferenca. Brez strahu povejmo, da smo za odpravo kapitalističnega gospodarskega sistema, ki je oče vseh krivic, ki tarejo delavstvo vsega sveta.

Ostati pa ne sme le pri besedah. Pokazati moramo, da v resnici mislimo, proti čemur protestiramo in kar zahtevamo. To pa pokažemo dejanski, ako pomnožimo in pojačamo svoje politične, strokovne in gospodarske organizacije in svoj delavski tisk. Nazadnjaki ne jemljejo v poštev naših besed, dokler so naše organizacije šibke, naš tisk pa slabo razširjen.

V bodočem letu posvetimo svoje moči pojačanju svojih organizacij in razširjenju svojega tiska in uspehe tega dela bomo uživali, ko praznujemo prvi maj prihodnjega leta. Osvoboditev delavskega razreda izpod kapitalizma mora biti delo delavcev samih.

Zivel prvi majnik in na del za organiziranje delavskih množic, pojačanje in razširjenje delavskega tiska!

SLIKE IZ NASELDIN

Pozdravljen prvi majnik!

Cleveland, Ohio. — Prvi majnik je tu, veliki delavski praznik, ki ga obhaja zavedno delavstvo vsega sveta. Prvi majnik je dan proletarcev, edini praznik, ki ga praznujemo kot dan zmage, dan delavske probude, zmage osemurnega delavnika in priznanje delavske unije.

Delavski praznik prvi maj je bil določen v Parizu na delavskem kongresu leta 1889 in tudi delodajalci so ga morali spoznati in takoj sprejeti. Delavstvo se je pričelo zbirati zgodaj zjutraj na dan 1. maja v znak svoje solidarnosti in vztrajnosti v boju za svoje pravice. Korakalo je po mestu in imelo shode, na katerih so govorniki proglašali men 1. majnika. Mnogo let so se delavci bojevali, da so končno prišli do svojega cilja ter zmagali s svojimi zahtevami po osemurniku, da je bilo odpravljeno delo po 14 ali še več ur na dan.

Delavstvo se je moralo zoperstaviti takemu izkoriščanju, ker trpljenje je bilo preveliko.

Tudi ameriški magnatje so pristali, da bodo svojim uslužbencem dali ta praznik, ali ko so se delegatje s kongresa vrnili domov, praznika niso hoteli več priznati, češ da so ta praznik iznašli rdečkarji; zavrgli so ga, ker so v resnici mislili, da je za nje prenevarno, ako delavcem dovolje praznovati prvi majnik. Ameriški mogotci so delavcem dali en dan praznovanja, to je prvi ponedeljek meseca septembra, katerega so nazvali za "Labor Day", ampak tistega praznika ni določilo delavstvo. Ta praznik je za cerkve, za duhovščino, ki ga izrablja proti delavstvu. Zavedni delavci vedo, da je njih praznik samo prvi maj!

Delavci bi se tudi v Ameriki morali zavedati svojega praznika, kajti zanj so se bojevali ameriški delavski voditelji, ki so veliko trpeli in bili preganjani po zaparih radi svojega zagovarjanja delavskega razreda. Kakor se po drugih deželah delavstvo bojuje za svoj dan in za svoje pravice, tako se moramo tudi mi. Tudi v Ameriki se moramo delavci organizirati v čvrste vrste in sicer ne samo prvega majnika, temveč vse dni. Potrebno je, da stopamo v unije, da bomo zmagovali na vsaj črti in bomo prisilili nasprotnike, da priznajo našo močno organizacijo.

Družimo se in ne odnehajmo od svojih zahtev. Vsi na delo za osemurni delavnik, za unijo in za boljše delovne razmere. Pokažimo svojo veliko moč in delavski nasprotniki bodo trepetali pred nami. Zapustimo delo v tovarnah in po premogokopih na ta veliki praznik, ki so nam ga osnovali naši boritelji, ter vodimo svoj razredni boj dalje za osvoboditev delavstva vsega sveta.

Vsi delavci na noge dne 1. maja. Podelimo s seboj delavce, kateri še niso z nami. Naprej do zmage. Zivel prvi majnik! — Kari Trinajstič.

CASTITAMO!

Miners Mills, Pa. — V nedeljo dne 24. aprila je semkaj priletela štorjka in se ustavila pri rojaku Franku Liparju, tajniku tukajšnjega društva št. 432 S. N. P. J. Puščila mu je krepke dvojičke, sina in hčerko. Vsi so zdravi, mati in otroka. Castitamo! — Poročevalec.

Izgreli proti italijanskemu letalcu v New Yorku.

New York. — Francisco de Pinedo, italijanski letalec, katerega je Mussolini poslal na polet v Ameriko, je v četrtek komaj ušel z zdravo kožo, ko je 3000 protifašističnih Italijanov naskočilo dvorano, v kateri je Pinedo govoril na shodu fašistov. Komaj je Pinedo stopil na oder, je priletel skozi okno kamen in padel komaj par čevljev od njega. Pinedo je hitro bežal z odra in izgubil iz dvorane v spremstvu policije skozi zadnja vrata. Fašisti in antifašisti so se klestili nekaj časa s pestmi in palicami, dokler ni policija naredila mir in aretirala nekaj najboljvitejših Italijanov.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

ZDRAVSTVENA VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Zastavil in odgovoril dr. Herman N. Bundesen.

Chicago, Ill., 29. apr. — I. Kakšne važnosti so solčni žarki?

Njih važnost je v tem, da daje od sebe ultra violetne žarke, ki so zelo koristni človeškemu zdravju.

2. Zakaj je svež zrak potreben življenju in zdravju?

Svež zrak vsebuje največ kisika, je čist in je pravilno vlažen ter se pravilno spreminja. Življenje in zdravje sta odvisna od teh stvari.

3. Kaj da telesu zmerna telovadba?

Pomaga kroženju krvi, ojača bitje srca, utrdi mišice in pomaga prebavi.

4. Katere snovi v hrani so potrebne našemu zdravju?

Proteini, karbohidrati, maščoba in mineralije.

5. Kaj so vitamini?

Gotove snovi v hrani, katere pomagajo rasti, zboljšajo apetit, pomagajo telesu absorbirati hrano in preprečijo gotove bolezni.

6. Kaj je bacil?

Najmanjša rastlinska celica, katere povzroča bolezni, kadar raste v telesu. Bacili povzročajo vse nalezljive bolezni.

7. Zakaj pravimo, da je mleko popolna hrana?

Zato, ker vsebuje vse prehranjevalne prvine za rast in zdravje telesa.

8. Koliko spanja potrebuje dete, koliko štirinajstleten deček in koliko mati?

Dete potrebuje od osemnajst do dvanajset ur spanja na dan, štirinajstleten deček od deset do dvanajset in mati osem ur spanja na dan.

9. Kakšen namen ima spanje?

Spanje da telesu izgubljeno energijo in popravi telesne celice.

10. Zakaj je potrebno, da dobro prežvečimo hrano v ustih?

Zvečenje popolnoma razkroji hrano, jo zmeša s slino, katere spremeni škrob v sladkor in tako pripravi hrano za želodčne soku.

11. Kako prepreči snaga bolezni?

Snaga odstrani nesnago in gnilobo, kateri sta najboljša podlaga za rejenje bacilov in klic, ki raznašajo bolezni.

12. Kaj je nalezljiva bolezen?

Bolezen, ki se prenese iz osebe na osebo.

13. Zakaj moramo ubijati muhe?

Zato ker muhe se ležejo v nesnagi in prenašajo bacile na hrano in ljudi.

14. Kaj so antitoksini?

Antitoksini so zdravila, pripravljena iz seruma, ki je bil vcepljen konjem. Ta serum se potem rabi proti difteriji, ustnemu ali mrtvičastemu krču in drugim boleznim. Tak serum vsebuje snovi živalske krvi in tako nas brani pred boleznijo.

15. Zakaj so ošpice tako nevarna bolezen?

Zato ker so v zvezi s pljučnico.

16. Kaj je telesna hiba?

Vsaka telesna pokvarjenost, ki zadržuje razvoj normalnega zdravlja, kakor otečeni adonidi ali tonsili, gnilo zobovje, slab vid itd.

17. Kaj pogostoma povzročajo bolani tonsili pri otrokih?

Slabo prebavo, revmatizem, srčno napako in sv. Vida ples.

18. Kako ogrožajo otroka oboleli adonidi?

Oboleli adonidi zadržujejo otrokovo rast, povzročajo ušesno bolezen, katere često vodi do gluhosti, so vzrok neprevadnosti in napravijo otroka duševno zastopala.

19. Zakaj moramo jesti veliko zelenjave?

Ker zelenjava vsebuje vitamine in mineralije in tako pomaga prebaviti neprebavljive dele hrane.

20. Katere vrste vitamin je v oranžah, grapefruitih, limonah in paradiznikih?

Vitamin 'C'.

21. Katera zelenjava vsebuje železo?

Spinača in druga peresna zelenjava.

Zakaj mora vsako jesti solato, paradiznike in zelje?

Solata in paradizniki vsebujejo vitamin 'C', kateri prepreči kurdej (scurvy), zelje pa vsebuje tri vitamine, A, B, in C, kateri so potrebni za splošno zdravje in rast.

23. Kaj je povprečna dolgotrajnost človeškega življenja v Chicagu?

Osemindeset let.

24. Zakaj je kopej potrebna? Kopenje ne osnaži samo telesa in odstrani neprijetni duh, pač pa tudi stimulira kožo, zboljša krvni tok in pomaga obistim.

25. Kako naj se oblačimo, da dobimo najboljše efekte solne svetlobe?

Ako se oblečemo samo toliko, kot zakon zahteva. To pomeni, da morajo solčni žarki padati direktno na golo kožo, da dobimo najboljše rezultate.

26. Koliko kozarcev vode mora vsak dan oseba normalnega zdravlja izpiti?

Od šest do osem kozarcev na dan.

27. Zakaj je hoja dober način telovadbe?

Ker je najlažji in najenostavnejši način telovadbe. Pri hoji so v delu skoro vse mišice telesa; hoja zviša moč bitja srca, poveča krvno kroženje, odpre kožne luknjice in tako pomaga izločiti iz kože telesno nesnago.

28. Kateri tri zimski in pet letnih sportov je najboljših za človeško zdravje?

Zimske najboljše sportne vaje so: drsanje, hoja, football in druge igre. Letne vaje: baseball, tenis, golf, kopenje (plavanje) in še mnoge druge silne igre na prostem.

29. Katerih potrebnih navodil se moramo držati, če hočemo živeti sto let?

Gibajmo se dovolj na prostem zraku; ponoči imejmo okna odprta, da tako pri spanju udihavamo svež zrak; skrbimo, da smo veliko na soncu; bodimo zmerni v jedi in pijaci; potrebna je redna primerna telovadba dnevno; dovolj spanja vsak dan ni odprava skrbi iz glave.

30. Kaj se zgodi s človekom, ki poskuša napraviti v enem dnevu toliko telovadbe kot bi je imel izvršiti v enem tednu?

Njegove mišice se pretegnejo ter ga bole, njegovo telo pa je utrujeno.

31. Kdo je bil Louis Pasteur?

Louis Pasteur je bil rojen leta 1822 in je umrl leta 1895. Bil je slaven znanstvenik, kateri je iznašel, da bacili ali klice povzročajo bolezni.

32. Katero zdravljenje je bilo imenovano po njem?

Pasteurjevo zdravljenje pasje stekline.

33. Katero mesto je imelo najmanj smrtnih slučajev velikih mest na svetu v letih 1925 in 1926?

Chicago.

34. Koliko slučajev vročinske bolezni (legarja) je bilo v Chicagu leta 1926?

Sto devetindeset slučajev, od katerih ji je umrlo štiriindvajset, kar je postavilo Chicago najnižje v zgodovini mesta v smrtnih slučajih vročinske bolezni.

35. Kdaj je stopil v veljavo zakon v Chicagu, da se mora preiskusiti mleko jetičnih krav? Leta 1926.

36. Zakaj je gladovni način shujšanja (reduciranja) pogostoma nevaren?

Ker gladovanje zmanjša odporno silo napram boleznim in vznesmiri ter spravi iz reda vse telesne procese.

37. Kaj je podhranjenost? Podhranjenost pomeni slabo ali tudi nezadostno hrano.

38. Zakaj je dojeno dete najboljše prehranjeno?

Ker je materino mleko najboljše za dete in je naprkladnejše za njegove potrebe in prebavo.

39. Imenuj pet stvari, ki pomagajo zdravju.

Pravilna hrana, solčna svetloba, svež zrak, dovolj spanja in primerna telovadba vsak dan skozi vse leto.

40. Kaj je cepljenje proti kozam dokazalo?

Cepljenje proti kozam je tako znižalo to strašno bolezen, da je

bilo v preteklem letu v Chicagu le štiriindeset slučajev koz. Predno je postalo cepljenje te vrste splošno, je bilo več kot polovica vsega svetovnega prebivalstva prizadetega. Bilo je na tisoče smrtnih slučajev, tisti, ki so ostali, pa so bili zelo deformirani po obrazih, kjer jim je bolezen pustila sled.

41. Katere bolezni se prepreči, ako se primeša pitni vodi klorina?

Legar in driska.

42. Zakaj je mleko zdravješe, ko je pasteurizirano?

Ker pasteurizacija pomori klice in bacile vsake bolezni, ako se slučajno nahajajo v mleku, kar je pogostoma.

43. Kaj pomeni beseda sanitacija?

Sanitacija pomeni vsako metodo ali način, ki se ga rabi, da se izboljša ljudsko splošno zdravje. Zatrete bolezni in preprečiti smrtne slučaje, ako se držimo splošnih zdravstvenih navodil, nam pomaga ostati zdravim in nam podaljša življenje. To je sanitacija.

MAJNIŠKI PROGLAS

Socialistične stranke Jugoslavije za 1. maj.

Sodrug! Bliža se 1. maj, dan smotre moči in solidarnosti delavskega razreda celega sveta. Ta 1. maj pa mora biti tudi dan smotre naše moči, naše zavesti in moči naših organizacij.

Izvrševalni odbor Socialistične stranke Jugoslavije poziva vse svoje organizacije in vse socialiste, da ta dan skupno manifestirajo svoje odločnost za zmago in uresničenje socialističnega programa. Izvrševalni odbor pozivlja vse svoje organizacije in vse socialiste, da tega dne pokažejo svojo solidarnost v borbi ter v pogledu ciljev skupno z revolucionarnim proletariatom celega sveta.

Toda naš delavski razred ima še svojo posebno nalogo. On mora na dan 1. maja izraziti tudi svojo nezadovoljnost in svoj odločen protest proti reakcionarnim težnjam, ki se pojavljajo in vzdržujejo v naši državi.

On mora ta dan nastopiti najodločnejše proti vsakemu blaznemu izzivanju vojne, proti vsakršni zavojevalni težnji. Dvigniti mora najodločnejše svoj glas proti vsakemu poizkusu fašistične Italije, da vstvari na Balkanu nevarne zapletljave. Socialistična stranka Jugoslavije zahteva skupno z bratskimi socialističnimi strankami na Balkanu konfederacijo svobodnih balkanskih narodov, zahteva, da pripada Balkan enakopravnim balkanskim narodom. Socialistična stranka Jugoslavije se obenem bori najodločnejše, skupno z delavskimi razredom celega sveta, za ohranitev mednarodnega miru.

Naša stranka zahteva nadalje istočasno, da se uzakonijo tudi pri nas mednarodne konvencije o osemurnem delovniku in o zaščiti delavcev.

V smislu teh teženj, zahtev in ciljev pozivlja izvrševalni odbor Socialistične stranke Jugoslavije vse svoje organizacije in vse socialiste, da se vsi skupno udeležijo proslave 1. maja, da širom cele države, kakor pač kažejo lokalne razmere, manifestirajo svoje socialistično uverenje v končno zmago delavskega razreda, svojo borbeno odločnost za zaščito mednarodnega miru in pravic delavskega razreda, svoj odločen protest proti vsem reakcionarnim težnjam tako v notranjosti države, kakor tudi v mednarodnih odnosajih.

MRZLICA PRITIRALA MLADEGA PUSTOLOVCA IZ MOČVIRJA.

Prišel je prostovoljno na policijsko postajo.

Hightstown, N. J. — 17-letnega farmskega delavca William Hendricksona sta pritirala glad in mrzlica iz močvirja, kjer je igral pustolovca po zapadni modi. Oborožen je bil z lovsko puško, samokresom in nožem in se sklatil po močvirju, kjer ga je policija iskala zaman.

Prišel je prostovoljno na policijsko postajo. Bil je skušan in okoli usten je imel mrzlične mehurčke.

ZARKOMET

Ali je Smith odkritosrčen?

Newyorški governor Smith je slovesno izjavil: "Jaz absolutno, verujem v podpiranje javnih sol, ki jih smatram za vogelni kamen ameriške svobode."

Rev. James H. Ryan, profesor na katoliški univerzi v Washingtonu, je pa izjavil 27. aprila na letni konvenciji Zveze za versko šolstvo v Chicagu med drugim tudi sledeče: "Ameriške javne šole so večja nevarnost za krščanstvo kot je socializem ali komunizem."

Smith pravi, da so javne šole vogelni kamen ameriške svobode in zato jih on podpira.

Ryan pravi, da so javne šole nevarne krščanstvu, bolj nevarne kot je socializem ali komunizem. Katoliška sodba o socializmu je dobro znana. Javne šole so torej še slabše!

Smith in Ryan sta katoličana. Kateri govori odkritosrčno? Ako ima Smith prav, se Ryan laže; če je Ryan v pravem, se Smith laže. Oba ne moreta imeti prav, to je jasno.

Ali morejo ameriški katoličani verjeti obema? Ako ne morejo, tedaj morajo enega obsoditi, da je lažnik. Če pa verjamejo obema, tedaj je katoliška mentaliteta čudovita zver z dvema glavama!

Se ena japonska kriza.

Na Japonskem se je zgodilo nekaj strašnega. Ne, ni nov potres. Ne, bančni krahi tudi niso. Ne, mikado ni umrl. Nekaj hujšega je. Japonska dekleta si same izbirajo ljubčke! To je. To pa je večja katastrofa kot največji potres, največja finančna polomija, največja vojna, največja revolucija! To je konec sveta za Japonce.

Banzaj!

Jutrišnji praznik.

Kdor ni bolan, kdor ima par celih čevljev in kdor stalno čita to kolono, ne bo jutri čepel doma. Jutri je prvi maj.

Eliška drobnjarija.

Vera v Boga je vera v dolar. Bog je dolar. Ne izdajaj dolarje! Ljubi dolarje in nosi jih v besivo gospodovo.

Čerkvica je in piše. Nikdar ni sita. Vedno kriči: Daj, daj!

Zadnjic je šlo nekaj naših rojakov k spovedi. Šlo bi jih več, če bi gospod obhajal s klobasami in frakeljnomo.

Judje so Kristusa na križ pribili — torej se moramo njim zahvaliti, da je bil svet odrešen.

Svet pa je slabo odrešen. Ljudje hodijo s puklom in po berglah. En pehar je gluhi, drugi pa škilast.

Bog se usmili onih duš, ki so se od hlač potrgale! — Marelar, Ely, Minn.

Politični pregled po Jugoslaviji

JUGOSLAVIJA IN NJEN ZUNANJEPOLITIČNI POLOŽAJ.

(Pismo iz Ljubljane.)

Če bi hotel govoriti o Jugoslaviji in njenem zunanje-političnem položaju, kolikšak izbrnjo, bi moral popisati veliko papirja. Tako se pa za enkrat omejim samo na nekatere točke, ki so precej zanimive, to posebno za tiste, ki je na stvari kolikor-toliko zainteresiran, kar smo brez dvoma vsi v Jugoslaviji.

Znano vam bo tudi rojakom preko luže — to posebno tistim, ki se zanimajo za naše razmere — da je pred kratkem le še malo manjkalo, da ni prišlo do vojne med nami in Italijo, v katero nas je hotel zavesti italijanski imperijalizem. Kamen izpodkrite je tukaj Albanija, katera je nedavno prišla popolnoma pod italijanski protektorat, kakor so to zahtevali interesi italijanskega imperijalizma. Ker pa je cela stvar naperjena proti Jugoslaviji, je razumljivo, da si ta ne pusti tega to preveč dopasti in vsled tega so razobnili Italijani med svet: Jugoslavija mobilizira; ona nas hoče napasti itd. V resnici pa je bila stvar ravno nasprotna. Ravno Italija je bila tista, ki nas je hotela napasti ter tako na naš račun razširiti svoj teritorij. Naša diplomacija je bila do zadnjega tiho; le ko ni bilo več mogoče molčati, je stopil zunanji minister iz rezerve in postal v parlamentu svoj ekspozé, v katerem je pozval cel svet, naj pride in se prepriča o naši miroljubnosti. To je Italijanom zaprlo sapo in brž so premenili taktiko. Na videz so se spriznili s tem in bili zato, da se res konstatira to, pa samo na naši strani; na oni bog ne da. Stvar pa je prišla končno do tega, da naši s tem zopet niso bili zadovoljni. Tako se je stvar navezadnje privlekla tako daleč, da pride med obema državama do direktnih pogajanj, ki bodo baje v nekaj dneh v teku. Praviloma pa bi moralo zadevo preiskati Društvo narodov.

Iz cele stvari pa je bilo razbrati le nekaj dobrih zrnec. Da si nas je Italija, specijelno Mussolini sam s svojo noto veselila, v kateri nas je slikal za hudobne rušitelje miru, katero je pozneje tajil, a se ni več dalo, je bila vsa miroljubna javnost na naši strani. Celo Angleži, ki so s početka pokazali zelo zveste prijatelje Italijanov, so revidirali svoje stališče. Ves svet je pač uvidel, kdo ruši mir in hoče vojno. Jugoslavija pa si je ravno v tem času zadobila v svetu precej več naklonjenosti, kot jo je bila deležna doslej. Kot znano, smo mi okrog in okrog obdani z obročem nam neprijaznih paktov. Zadnji tak pakt se je sklenil med Italijo in Madžarsko te dni, ki pa seveda oficijelno nima sovražnih namenov do nas, kot sploh vsi pakti, ki jih je sklenila Italija z našimi sosedi. Edino Bolgarija je še, ki z Italijo ni sklepala prijateljskega pakta.

V splošnem lahko rečemo, da smo ravno v zadnjem konfliktu z Italijo v precejšnji meri videli, če nas vsa znamenja ne varajo, da smo pričeli med svetom pridobivati na slovesu. Dokaz temu je v prvi vrsti ameriški kapital, ki tudi v ogroženih časih ni odrekal naši državi posojila, za katero je bilo nedavno sklenjeno. Navdaja nas upanje, da je za enkrat prepredena nameravana vojna, ki bi nas potegnila v novo nesrečo. Da pa se vsi taki z namenom vprizorjeni konflikti ne bodo dali zmerom z lepa spraviti s sveta, je pa tudi gotovo in tedaj bo naš delavec zopet ne sešel kožo na prodaj za imperijalistične interese.

Klerikalna ljubezen napram delavstvu. Klerikalci so pogladi delavstvo veliko nočjo okoli 400 železniških delavcev na cesto z družinami vred, na vse ostale državne delavce pa raztegnili davek na ročno delo ter jim tako posevali za trikrat dosedanje davčnine. Iz državnega proračuna so črtali kredite za socialne ustanove in posledica njihove protisocialne politike je

dejstvo, da se pred ljubljanskimi izseljeniški agenturami množje trume izselencev v Kanado, Argentino in drugam. To protidelavsko politiko je seveda klerikalnim listom zelo težko zagovarjati, a to jo skušajo prikriti z izmišljenimi sumničeni o nasprotnih strankah.

Nova ubožnica. Svojas smo poročali, da je votala delavska zbornica v Ljubljani 500.000 Din za Delavski dom, ki bi se naj zgradil v Mariboru s sodelovanjem občine, katera bi naj prispevala tudi 1 milijon. Občina pa je hotela to akcijo izvesti na ta način, da bi se zidala večja nova ubožnica, sedanja pa uporabljala za delavska stanovanja. Delavska zbornica s tem načrtom ni zadovoljna, ampak vztraja, da se zgradi podobno poslopje, kakor je misljeno za Ljubljano. Mestna občina pa je sklenila na svoji zadnji seji, da naprosi ministra za socialno politiko, naj ji nakloni za izvršitev njenih načrtov posojilo iz fonda za brezposelne. V novi ubožnici bi bilo prostora za 250 oseb, v stari oskrbnišnici pa bi pridobili 14 stanovanj.

Nesreča. 35letni sin kočarja Simon Maček iz Podhoma pri Gorjah je na veliko sredo ves dan vozil iz gozda les. Proti večeru se mu je voz zadril globoko v zemljo, tako da se je ustavil in ga konji niso mogli izvleči iz zemlje. Hotel je pri prednjem kolesu nekoliko pomagati, odnosno dvigniti. Ko se je sklonil ga je konj udaril po obrazu in mu s kopitom izbil levo oko, a močno ranil tudi desno. Posledice bodo gotovo trajne.

Dopisovanje z Ameriko. Po uradni statistiki gre sleherni dan iz Jugoslavije v Ameriko do 8000 navadnih ter do 3000 priporočenih pisem. Med navadno korespondenco je mnogo ne-frankiranih pisem, med priporočenimi pa veliko takih, za katere je plačana tudi ekspresnina.

ZIV POKOPAN V GROB. Pretresljiv dogodek na otoku Braču. V Selcih na otoku Braču so odkrili pretresljiv dogodek, čegar podrobnosti so postale šele sedaj znane. Ravno pred enim letom je bil namreč tamkaj 50 let star seljak Marko žig pokopan. Po čigavi krivdi, ne ve nihče.

Siromaku Marku, ki je živel v silno bednih razmerah, je približno pred enim letom nekega dne postalo nenadoma slabo in se je zgrudil nezavesten. Ker ni bilo opaziti na njem nobenih življenjskih znakov, so bili hišni prebivalci trdno prepričani, da je umrl. Imeli so ga le do večera v hiši, nato pa ga pokopali v skupni grobnici cerkvene bratovščine na vaškem pokopališču. Truplo so zavili v belo rjuho in je položili brez krste v grobnico, razdeljeno v več oddelkov.

Dan po pogrebu nesrečnega Marka so vaški pastirji začeli iz grobnice zamolke glasove. Približali so se, vpitje je postalo vedno močnejše. Čulo se je tudi preklinjanje. Prestrašeni pastirji so zbežali takoj v vas in pripovedovali, da se je pokopani Marko povampiril in da njegova duša ne da miru mimoidočim. Pobožnih in praznovernih seljakov se je polastila silna panika. Nastale so cele bajke, da se je Marko izpremenil v volkodlaka in da mu njegova duša ne da miru, ker je bil v življenju velik grešnik. Vsa vas je bila vedno tednov pod vplivom tega dogodka in je prosila Boga, naj jih reši volkodlaka Marka.

bil član cerkvene bratovščine. Imel je biti položen v grobnico poleg Marka. Razumljivo, da se je zbrala vsa vas, da vidi, kaj se je zgodilo z "vokodlakom" Markom.

Ko so grobnico odprli, na splošno presenečenje siromaka Marka niso našli več na kraju, kamor je bil položen, temveč v nekem kotu grobnice, sključčnega, skoro klečečega. Vsakega je bilo takoj jasno, da je bil Marko nezavesten pokopan v grob, kjer se je potem zbudil in skušal z vpitjem opozoriti mimoidoče na svojo tragedijo. Ker pa se ga nihče ni usmilil, je končno popolnoma onemogel in postal žrtev groze in gladi. Zanimivo odkritje je napravilo v vsi velikansko senzacijo in sedaj po vseh hišah prosijo Boga, naj jim odpusti, ker nesrečnega niso pravočasno potegnili iz groba.

IZ PRIMORJA

Delovne razmere v goriški okolici so se zadnje čase znatno poslabšale. Mnogo je brezposelnih, oni, ki delajo, zaslužijo malo z velikim trudom. Kdor bi verjel fašističnim listom, bi moral misliti, da je v Gorici in okolici delavsko blagostanje, v resnici pa je velika mizerija. Pa tudi podjetja se težko vzdržujejo. Čestokrat zmanjka denarja in pripeti se celo pri prvih, velikih podjetjih, da pošljejo v soboto delavce domov z objubo, da bodo dobili svoj zaslužek prihodnjo soboto. To so težki časi za delavce in njihove družine.

V Steverjanu je pri Marazevih v štedilniku nekaj počelo. Bil je izstrelek, ki je zadel 19letno Marazovo Judito in jo usmrtil. Pogreb se je vršil ob ogromni udeležbi.

Vsi slovenski občinski nameščenci bodo odpušteni. Pred kratkim smo poročali, kako je odpustil podežat v Mirnu in Sovodnjem pri Gorici vse slovenske občinske nameščence. Vzrok je samo ta: Slovenci so in radi tega jih treba spraviti ob kruh. Svečano se zatrjuje pogostoma na najvišjih mestih, da veljajo tudi za drugorodce enake pravice in enake dolžnosti. Res pa jo ni bilo še nikdar in tudi ne bo, kakor vse kaže. Sedaj prihaja iz goriške okolice vest, da bodo v kratkem v vseh občinah odpušteni vsi slovenski nameščenci, kjer sploh še poslujejo. Tako bo zopet veliko število naših domačinov vrženih na cesto in njihove službe bodo prevzeli regnoli, ki ne poznajo ne jezika in ne običajev po Juljski Krajini. Ali kaj je to mar vladni fašistični gospodi. Obmejna dežela se mora poitalijanciti in to se zgodi najhitreje s tem, da se uvaža italijanski živelj, drugorodce pa gonji z rodne grude. Za občinske nameščence so prišli ljudje, ki nimajo pojma o upravi, njihova glavna naloga je: širiti italijanstvo po novih krajih in upropastiti avtohtono slovensko prebivalstvo.

FEDERALNE UNJE ZA DELAVCE V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI. Eksekutivni svet Ameriške delavske federacije prične zborovati dne 10. maja v Indianapolisu. Washington, D. C. — Predsednik mednarodnih unij so formalno sprejeli načrt za organiziranje delavcev v avtomobilski industriji. Ta načrt je izdelal eksekutivni svet Ameriške delavske federacije, ki prične zborovati dne 10. maja v Indianapolisu.

Mednarodne delavske unije bodo preskrbele organizatorje, da organizirajo 250.000 delavcev, ki delajo v avtomobilskih tovarnah. Te delavce bodo organizirali v federalnih unijah. Kadar bo organizacija obstala eno ali dve leti, tedaj se bo šele reševalo vprašanje, kako se naj člani federalnih unij razdelijo kot člani po obstoječih unijah. Večina članov federalnih unij bo ostala v federalnih unijah, ker niso rokodelci. Federalne unije ostanejo, dokler ne bodo člani odglasovali, da žele mednarodno poslovnico za avtomobilske delavce.

Velika zavarovalnica proti požaru propadla. Marquette National Fire Insurance Co., katere predsednik je prejel viteški red od papeža, v krah. Chicago. — Marquette National Fire Insurance Company, velika zavarovalniška družba proti požaru, je bankrotirala. Družba dolguje \$400.000 na neizplačanih zavarovalninah, ki jih ne more izplačati. Dne 28. aprila je sodišče storilo prvi korak, da postavi oskrbnika skrahirani družbi.

Med delničarji družbe je mnogo katoliških duhovnikov in lajkov. Predsednik družbe je Anthony Matre, 6458 Magnolia ave., kateremu je papež pred štiri leti poslal po nadškofu Mundeleinu viteški red sv. Gregorija. Njegov sin je podpredsednik. Matre, kot vzoren katoličan in papežev odlikovanec, je imel velik vpliv med duhovščino, vsled česar so mnogi duhovni in katoliški lajki kupili delnice družbe in vzeli zavarovalnino. Sploh je družba imela veliko zavarovalnin na cerkve in razne katoliške zavode. Vsi ti so zdaj v nevarnosti, da izgube vse.

Velika zavarovalnica proti požaru propadla. Marquette National Fire Insurance Co., katere predsednik je prejel viteški red od papeža, v krah.

Chicago. — Marquette National Fire Insurance Company, velika zavarovalniška družba proti požaru, je bankrotirala. Družba dolguje \$400.000 na neizplačanih zavarovalninah, ki jih ne more izplačati. Dne 28. aprila je sodišče storilo prvi korak, da postavi oskrbnika skrahirani družbi.

Med delničarji družbe je mnogo katoliških duhovnikov in lajkov. Predsednik družbe je Anthony Matre, 6458 Magnolia ave., kateremu je papež pred štiri leti poslal po nadškofu Mundeleinu viteški red sv. Gregorija. Njegov sin je podpredsednik. Matre, kot vzoren katoličan in papežev odlikovanec, je imel velik vpliv med duhovščino, vsled česar so mnogi duhovni in katoliški lajki kupili delnice družbe in vzeli zavarovalnino. Sploh je družba imela veliko zavarovalnin na cerkve in razne katoliške zavode. Vsi ti so zdaj v nevarnosti, da izgube vse.

Čilkaška gledališča

Nenavaden program vključuje Chicago Theater v svojem repertoarju za prihodnji teden ko nastopi na odru godba najslavnejšega godbenika Sousa. Sousa je znan po vsem svetu in s tem seveda tudi njegova godba, ki je nastopila menda že po vseh mestih sveta. Ako tudi je možak že nad sedemdeset let star, pa še vedno uspešno vodi godbo, ki vzbuja veliko zanimanja kamor pač pride.

Filmska produkcija prihodnji teden v navedenem gledališču bo "Evening Clothes" ali "Večerna obleka", v kateri glavno ulogo igra Adolphe Menjou.

Bebe Daniels je zaslovela kot ena izmed najboljših filmskih div zadnje čase. Njen najnovejši film, ki pride prihodnji teden v Oriental Theater, nosi ime "Seniorita". Ze ime nam pove, da ima film opraviti s svojjo španskega izvora. Da, igra se vrši nekje na Španskem, v nekem romantičnem kraju. Ker je bikoborba na Španskem narodna igra, kot je v Ameriki baseball, je tudi v tem filmu glavna scena v areni ob prireditvi bikoborbe. Babe Daniels očara bikoborca tako, da pozabi na bika in gleda na seniorito.

Sicer menda ni več potrebno omenjati, da Paul Ash vztrajno nastopa z njegovo jazzovko v tem gledališču vsak dan, a ga omenjamo radi tega, ker vsak teden spremeni svoj program.

Ze parkat smo na tem mestu pod to rubriko omenili fakta, da Jankiji zelo ljubijo svojo narodno igro baseballa bolj kot vse druge. V McVickers kinogledališču ostane še nadalje filmirana baseballa burka "Slide, Kelly, Slide".

Istotako ostane še nadalje v Roosevelt teatru slika "Fire Brigade", ki se vrši v paniki neke goreče hiše, iz katere junak reši mlado dekle itd., kot je že v navadi, da se heroja prikaže tem bolj oboževanega. Vselej, kadar vidijo raynatelji gledališč, da je avdiencia obila, tedaj potegnijo program na teden dni ali pa večasi še dlje. Nasprotno pa tudi scribe, ako ni slika všeč posetnikom, da jo kaj kmalu premeata v druga gledališča.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Velika hrvaška predstava v Chicagu. Jugoslovanska prosvetno udrženje prireja veliko zabavo s proslavo in plesom v nedeljo dne 8. maja, v dvorani C. S. P. S. na 18. ulici in May. Ob tej priliki bo dramski zbor "Nada" vprizoril znamenito dramo v petih dejanjih "Sokica" od Ilje Okruglića-Srećca. To je tragičen igraček s petjem iz našega narodnega življenja. Vstopnina bo 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Začetek predstave je točno ob treh popoldne. Po predstavi je ples in prosta zabava.

Slovenska Narodna **Podporna Jednota**
Ustanovljena 9. aprila 1904
Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois
GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESEK:
Predsednik Vincent Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vegrich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODESEK:
Frank Somrak, predsednik, 896 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alesh, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zapančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK:
John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trčelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Schragal, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Sular, Box 104, Gross, Kans.

BOLNIŠKI ODESEK:
OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2627-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R. F. D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R. R. 8, Box 88, Pittsburg, Kans.; Jugosopad; Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn.; za sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:
Frank Zajc, predsednik, 2629 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvedšek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrašč, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združiteni odbor:
Frank Vidmar, predsednik, 7434 W. 63rd St., Argo, Ill.; John Ollip, 2426 S. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Gesheh, 2952 So. Broadway, Denver, Colo.

POZOR!—Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE KADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohbe se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse pripitbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je aguraj.
Vsi priitvi na gl. porotni odesek se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

— Ne sme razpravljati! Prohor pokliče psa in z njim odide od lesnega skladišča...
— Ne, ta pes ni generalski! Množica se norčuje iz Hrjukina.

— Pokažem ti! — mu še zagrozil Očumelov. Nato si zapne suknjo in nadaljuje svojo pot po trgu.
Umetno dihanje morda reši to žrtev.

Roanoke, Va. — Walter L. Boothe, 18letni farmaraki mladenič, ki se že več kot teden dni bori s smrtjo z umetnim dihanjem, morda ostane pri življenju. V petek zjutraj je paraliza pljuč nekoliko odnehala, da je začel po malem sam dihati. Vendar pa je ob njegovih postelji še vedno grupa možkih, ki s pritiskanjem forsirajo zrak v njegova pljuča kakor so delali neprestano zadnjih 170 ur. Paraliza pljuč je prišla, ko si je fant pokvaril hrbenico v avtomobilski koliziji.

Trije mladeniči pod \$630,000 bondom.
Chicago, 29. apr. — Trije mladeniči so postavljeni pod \$630,000 jamčevine, ker so obdolženi, da so izvršili 63 tatvin. Trojica nosi ime D. Moylan, W. Becker in W. Michael, vsi v starosti 24 let.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (March 31-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napadnega slova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.
Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta za \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.
Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.
Tednik stane za Evropo \$1.75. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Oscar Wilde: Strah na Cantervillskem gradu

(Dalje.)

"Stojte!" je zakričala Virginia in udarila z nogo ob tla. "Vi ste sirovi in strašni in prostaški, in kar se nesposobnosti tiče, veste prav dobro, da ste izmaknili barve iz moje omariče, da ste prenavljali smešno krvavo liso v knjižnici. Najprvo ste mi vzeli vse rdeče barve, tudi karmin, da nisem mogla slikati solnčnega zatona, potem ste vzeli smaragdno zeleno in žolto in navsezadnje mi niste pustili razen indiga in kinškobele ničesar, da sem mogla slikati le prizore v mesečini, ki so izgledali neizrečeno otožno in ki jih ni lahko slikati. Nič nisem rekla, dasi sem se močno togotila, in nesmiselna je bila vsa stvar, zakaj kdo je že kdaj slisal o smaragdnozelenih krvavih lisah?"

pa se barve tiče, je stvar okusa. Canterville na primer imajo modro kri, najmodrejšo kri na Angliškem. Vem pa, da Amerikanci ne polagata važnosti na take reči."

"Teža ne razumete in sploh: najpametnejše, kar morete storiti, je, da se izselite in razširite svoje znanje. Papa vam izpostavi z veseljem potni list in četudi je na spiritozne reči vsaka carina, vam na carinskem uradu ne bodo delali sitnosti, ker so uradniki sami demokrati. In če ste enkrat v New Yorku, vam je uspeh zagotovljen. Mnogo ljudi poznam, ki bi radi dali stotice dolarjev za starega očeta. In za domači strah bi jim ne bila nobena vaota previhsoka."

"Ne verjamem, da bi mi bilo v Ameriki všeč."

"Najbrže, ker nimamo razvalin in starih neokusnosti," je dejala Virginia porogljivo.

"Razvalin! Neokusnosti!" je odgovoril duh. "Saj imate svoje marino in svoje manire."

"Lahko noč! Takoj pojdem k papanu in ga naprosim, da dovolj dvojčkoma še teden dni dopušta."

"Oh, prosim vas, nikar ne hodite, gospodična Virginia," je vzkliknil, "tako sem osamljen

in zapuščen in res ne vem, kaj naj počnem. Rad bi spal, pa ne morem."

"Neumnost. Lezite v posteljo, pa upihnite luč. Včasih je težko bdeti, posebno v cerviki, ampak zaspati ni težko. Celo otroci v povojčkih znajo to in vendar niso posebno izkušeni."

"Tristo let že nisem spal," je dejal otožno in lepe, modre oči Virginije so se od začudenja razširile. "Tri sto let že nisem spal, pa sem tako truden!"

Virginia se je zresnila in drobni ustni sta ji zatrepetala kakor rožno listje. Približala se mu je, pokleknila in mu pogledala v stariško preprelo obličje.

"Ubogi duh," je mrmrala, "ali nimate koticke, kjer bi zaspal?"

"Daleč od tu, onikraj jelovega gaja," je odgovoril s tihim, sanjavi glasom, "je majhen vrtec. Tam raste visoka in gosta trava in v njej cveto velike, bele zvezde in slavcev poje vsa noč. Vsa noč poje in hladni, kristalni mesec gleda doli in tisa razprostrta svoje košate veje nad spečimi."

Virginiji so stopile solze v oči in obličje svoje je zakrila z rokama.

"Vrt smrti imate v mislih," je zašepetala.

"Da, smrt imam v mislih! Eh, kako lepa je smrt! Kako lepo je, v mehki, rjavi zemlji ležati in trava se ziblje nad te-

boj, pa poslušas to tihoto. In včeraj in jutri je eno. Na čas pozabiš, na življenje in imaš mir. Pomagate mi lahko. Odpredite mi lahko vrata v dom smrti, zakaj ljubezen vas spremlja na vseh potih in ljubezen je močnejša od smrti."

Virginia je zatrepetala in mrzla zona je spreletela in nekaj trenutkov je vladal molk. Pri srcu ji je bilo, kakor da sanja grozne sanje.

Potem je duh spregovoril in njegov glas je bil kakor ječanje vetra:

"Ali ste že čitali prerokstvo na oknu knjižnice?"

"Pogosto!" je vzkliknila deklica. "Znam ga na izust. S čudnimi črkami je zapisano in je težko čitljivo. Šest vrstic je v celem:

Ako dekle zlatolaso zmije greh iz duše grešne, na šuhali prepereli, če požene mlado cvetje, vrne mir se in tihota spet na Cantervillski grad. Ampak ne vem, kaj pomenijo."

"Pomenijo," je dejal otožno, "da zavoljo grehov svojih jočete z menoj, zakaj v mojih očeh ni solza, in da molite z menoj za moje dušo, zakaj z mojem srcu ni vere. In če ste bili z menoj sladka in dobra in ljubezenjiva, se me usmili angel smrti. Strašno pošasti se vam bodo prikazovale v temi in grozni glasovi vam bodo šepetali na ušesa, ampak nič se vam ne zgodi, zakaj peklenske sile, nimajo oblasti nad čistoto otroka."

Virginia ni odgovorila in duh je vil v divjem obupu svoje roke in gledal na njeno sklonjeno zlato glavico. Končno je vstala in je bila zelo bleda in čudna svetloba je sijala v njenih očeh. "Ne bojim se," je dejala krepko, "in angela poprosim, da se vas usmili."

Vstal je s svojega sedeža in vzkliknil od veselja; prijel je njeno roko, sklonil se s staromodno gracio in poljubil. Njegovi prsti so bili hladni kakor led in njegovi ustni sta goreli kakor ogenj, ampak Virginia je ostala mirna, ko jo je peljal po mračni sobi. V pobjedelo zeleno tapeto so bili uvezani pri- tlikavi škrati. Trobili so v svoje okinčane rogove in migali z ročicami, da se okrene. "Nazaj, mala Virginia," so klicali, "nazaj!" Ampak duh je oklenil njeno roko še trdnjeje, pa je zatisnila oči pred svarilci. Strašne živali bliščočih oči, z repi kakor kudarji, so ji pomežikovale z zidec pri ognjišču in mrmrali: "Čuvaj se, mala Virginia."

(Dalje prihodaj.)

Ljubo M.: POMLADNA ELEGIJA

Mislim nate, ki te ljubim, ko truden mečem s sebe oblacila, da ležem spat. Ko se skrije mladost in sla telesa v postelji, zaman zaišče po tebi. Zaišče zaman tudi samo po tvoji ljubeči misli, ki me je še nedavno poljubljala in mamila v spanec; po tvoji misli, ki sem jaz v njej kakor metulj v cvetu in kakor sladkost v pesmi...

Kakor popotnik sem, ki mu je nestalo stene in ki zazija brezno pred njim...

Vatajajo tedaj pred zaprtimi ali odprtimi očmi spominčice v temi, prav take, kakor si mi jih poslala lani, ko si se zbal, da bi te utegnil pozabiti: "Dragec, misli name!"

V sladkost poljubov me mamita misel, ki si mi jo lani izdala. Ni je take sile, da bi mi jo mogla vzeti. Zaposim tedaj: "Pridi, sladka, v moje sanje nočoj; naj vidim, da me tudi ti še pomniš in ljubiš..."

Ti prides. Grem mimo hiše, ki v njej stanujete, in ti stopiš čez prag, kakor da si prišla gledat zanimiv prizov. Onkrat sem te videl tako, ko sem se vračal domov po nasprotni strani ceste. Tudi zdaj sem na drugi strani ceste.

Grem mimo in se ti vdano naklonim. Ti mi ne odgovoriš, ampak se delaš, kakor da me ne vidiš.

A kaj to meni, ko jaz tebe vidim?

Vidim sladkost tvojega bledega obličja, ki se vanjo izgubljam sleherni dan in sleherni noč in jo moram le redko ujeti tako, kakršna je bila, ko si mi še ljubeče odzdravljala. Kakor da ti je obličje drugačno; čutim, da ne vidim v njem izraza in črt, kot jih imam skrite v spominu. Čeprav me ne maraš poljubiti s svojim pogledom, vidim sanjo tvojih oči...

Z začudenjem premorem tvojo obleko in mislim, zakaj si tako čudno oblečena.

Vidim te v obleki bogatega, zalega ciganskega mladca — v mehkih škornjičkih do kolen in v kratkih hlačah od črnega baržuna, nad koleno, kjer so oči zamedele ob goloti tvojih meč kakor od vonja divje rože, z vrvice zadržanih ob straneh — in mislim: "Mnogo dela ima — pospravljati mora stanovanje na Veliko noč, ki ni več dolgo do nje, pa se je zato, tako oblekla..."

Ze sem mimo tebe; začutim, da imam v levici breme, ki ga moram nesti — ne morem se spomniti, da bi ga bil imel že prej; začutim, da sem za smrt truden in neboljen. Računam, kako daleč je še do doma in ali bom zmogel...

Srečam te nekaj dni pozneje; vidim, da si nehala žalovati za materjo, ki ti je lani umrla. Pomislim, kako hitro teče čas.

Stopi mi srečanje v sanjah pred oči in te pozdravim, ko greva drug mimo drugega; nalašč te pozdravim, prav kakor v sanjah. Ti ne maraš videti mene in mojega pozdrava, kakor v sanjah nisi hotela...

Pod dojmom tvoje nevljudnosti se ozrem za teboj in slihim tovarišiči ob tvojih desnici, kako vprašuje: "Kdo pa je bil to...?"

Mislim jaz, ko grem dalje: "Ni ji prav, da jo puščam pri miru, kakor je bila zahtevala po ustih moje posrednice; ljubi me, kakor ljubim jaz njo..."

In sem ugodje, sreča sama, ob tej poljubljajoči misli, ki je uteha in pozaba...

Ko pa me zaboli na prestano trpljenje — lani, prav ta čas, ki se zopet bliža — na trpljenje, ki si me obiskovala z njim, da so se trgale moje misli od bolesti in kakor od onemogle ale v vročico tistih dni, mi je, da bi se ognil zjanih cest to pot — samo za dni, ki se vračajo in se vendar ne bodo vrnile...

Zakaj več ne bo ne tistega boječega upanje, ne zdvajajočega pričakovanja, ki peha mlado slo srca v zimo nazaj, ko se mu hoče sladkosti v odrešitvi in vstajenju...

Zmislim se na tisti hladni večer in na procesijo, ki se je vila na veliko soboto v popoldanskem dežju in ki si se ji tudi ti, mojemu srcu ljuba, pridružila, da bi se pokazala meni, češ: "Dragec, tvoja sem..."

Mislim: kanilo je kakor solza prve ljubezni v tisti ko slap zavzeti večer in v moje takrat od sie še bolne oči in se je razraslo v procesijo in v okna, svetla od lučk, in v hlad in otožnost drgetajočega večera...

Ne razločim več sreče od nesreče, ne veselja od žalosti — ne razločim več bolesti od sladkosti, ob blaženosti obupa ne več.

V ALI IZ JUGOSLAVIJE je potovanje preko Bremena na največjih in najhitrejših parnikih družbe NORTH GERMAN LLOYD. Krasne in udobne III. razreda kabine. Za pojasnila vprašajte vašega domačega zastopnika ali na: NORTH GERMAN LLOYD 100 N. La Salle St., Chicago, Ill.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati slovensko? Naroči si "Slovensko-angliško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali ste že začeli

agitacije za DNEVNIK PROSVETO? Kampanja je sedaj v polnem teku in prvi uspehi so se že pokazali. Ne bodite vi zadnji pripravljenjem v to kampanjo. Prihite takoj! Pridobite svojega znanca in prijatelja, da se takoj naroči na Prosveto. Čaka va lepa nagrada, če pošljete dve ali več obnovljenih naročin; ali pa vsaj eno novo.

Brez odbite provizije ste za enega novega naročnika za pol leta upravičeni do knjige "JIMMY HIGGINS," vredne \$1; za celoletno naročnino dobite "SLOVENSKO-ANGLIŠKO SLOVNIČO" vredno \$2, ali pa druge knjige iz zbirke "Književne matice" v vrednosti \$2.

Za dve celoletni naročnini dobite lepo in debelo knjigo "AMERIŠKI SLOVENC" vredno \$5, ali pa druge knjige v vrednosti \$5. Vsi bratje in sestre S. N. P. J., takoj na delo — nove naročnike! Zlasti pa dopisniki, ki pišete, kako priljubljena vam je Prosveta. Še z agitacijo dokažite, da vam je res priljubljena in da date za njeno razširjenje.

Naročnina je za celo leto \$5, za pol leta \$2.50; za Chicago in Cicero celoletno \$6.50, za Evrope \$8.

IZPOLNITE IN IŠEŠITE TA KUPON. PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. Pošljeno dobite naročnino \$....., za katero pošljite Prosveto: Ime..... Naslov..... Ime..... Naslov..... Ime..... Naslov.....

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

- ima v zalogi sledeče knjige: AMERIŠKI SLOVENC — izvrstna krasna knjiga, vsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00. Slovensko-Angliška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00. Zakon Biogenije — tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro, stane \$1.50. Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami, stane \$1.50. Zajedaki — resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki, stane \$1.75. Jimmie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal slaviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek, stane \$1.00. Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo \$0.50. "Hrbenica" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo \$0.25. "Informator" — knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člane — stane samo \$0.20. Pišite ponje na: KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

MARK TWAIN: MALI KLATEŽ TOM SAWYER Poslovenil I. Mulaček.

(Dalje.) XVII. POGLAVJE.

Okolo polnoči se je Joe zbudil in poklical tovariša. V ozračju je bila silna sopena, ki je po vsej priliki nekaj pomenja. Dečki so se stisnili skupaj in iskali prijateljske tovarišije ognja, čeravno je tiha in mirna vročina nepremičnega ozračja človeka skoro dušila. Mirno in napeto so sedeli in čakali. Zadaj za svetlobo taboriščnega ognja je objela vse črna tema. Kmalu nato se je prikazal migljajoč svet, ki je razsvetlil za trenutek nejasno drevesno listje in zopet izgini. Čez nekoliko časa se je prikazal drugi, malo močnejši. Za tem še eden. Nato se je začelo slabotno ječanje vej in so dečki začutili na licu rahlo sapico; zdrznili so se, misleč, da je šel duh noči mimo. Potem je bilo zopet mirno. Hipoma pa je izpremenil čaroben blisk noč v dan in razsvetlil posebej in različno sleherni malo travo bilko, raztočo okoli njihovih nog. Razsvetlil je tudi tri prepadene obraze. Votlo grmenje se je valilo po nebu in izgubljalo z zamolklim bobnenjem v daljavi. Potegnila je hladna sapa, šumela po listju in široko razmetavala ležeči pepel. Drug silen blisk je razsvetlil gozd, ki mu je sledil na mestu tresk, kakor bi hotel raztrgati vrhove dreves ravno nad glavami dečkov. V gosti temi, ki je sledila, so se stisnili prestrašeni dečki še tesneje. Nekaj debelih kapelj je šumeče padlo na listje.

"Urno, fantje, proti šotoru!" je zaklical Tom.

Pobrisali so jo dalje vsak v svojo smer in se izpodtkali v temi nad koreninami in med trtami. Divji vihar je tulli skozi drevje, da je vse živžgalo. Vid jemajoči bliski so švigali drug za drugim, grmelo je brez prenehanja. Nato se je vili silna ploha, ki jo je gnal vihar v curkih po tleh. Dečki so se klicali, toda tulenje vetra in bobnenje groma je udušilo njihove glasove. Naposled so dospeli drug za drugim srečno do šotora, kjer so si poiskali zavetja prestrašeni, prestrašeni in premočani do kože; v tolažbo jim je bilo, da so imeli v nesreči družbo. Govoriti niso mogli, ker je staro jadro silno treskalo, neglede na to, če bi jim bilo še radi ostalega vrišča mogoče. Nevhita je naraščala vedno bolj in bolj; naenkrat je odtrgal vihar jadro in ga odnesel s seboj. Dečki so se prijeli za roke in bežali v zavetje velikega hrasta, ki je stal ob bregu reke. Vihra je sedaj dosegla svoj vrhunec. Vsed neprestanega ognja bliskov, ki so goreli na nebu, je bilo spodaj vse čisto jasno in brez sence; pripogibajoče se drevje, narasla, belopenasta reka, penete brizganje padajočega dežja, nejasni orisi visokega brega na drugem kraju, ki se je videl skozi plavajočo oblacno paro in posevno škropljenje dežja. Zdaj pa zdaj se je uklonil kak drevesni velikan boju in padel z mogočnim treskom na mlajše rastline; neprestane strele so udarjale tako glaglo in silno in tako neizrekljivo strašno, da so skoro ognušili. Vihar je dosegel svoj vrhunec v brezprimernem naporu, kot bi hotel na vsak način raztrgati otok na kosce, ga sežgati, potipiti tja do drevesnih vrhov, odnesti ga proč in udušiti na njem vsako živo bitje. Divja je bila ta noč za te mlade glave brez doma.

Naposled pa je bil boj končan, sovražne sile so se umikale z vedno slabejšimi grožnjami

in bobnenjem, in zavladal je zopet mir. Dečki so se vrnili močno prestrašeni v svoje taborišče; in tu so videli, da morajo biti hvaležni nebu še za nekaj: velika sklamora, zavetje njihovega šotora, je ležala od strele zadeta na tleh in oni niso bili pod njo, ko se je zgodila nesreča.

V taboru je bilo vse preplavljeno, tudi taboriščni ogenj; bili so pač brezglavi dečki kakor ves njihov rod in niso ničesar ukrenili proti dežju. Stvar je bila resna, kajti bili so do kože premočeni in prestrašeni. Bili pa so precej zgovorni v svoji nesreči in so kmalu odkrili, da se je zajedel ogenj tako daleč pod velikim hodom, kjer so ga bili zanetili, da se je pod široka plast rešila pred preplavljenjem. Potrpežljivo so začeli nalagati nanj dračje in skorjo, ki so jo nabrali na spodnji strani hlo dov, in pihali, da je v resnici začelo zopet goreti. Nato so nametali nanj velikih suhih vej, in so imeli kmalu prasketajočo peč in bili zopet veseloga srca. Posušili so gmjat in se pokrepčali, nato pa posedli okoli ognja ter povečavali in poveličavali svoj polnočni doživljaj notri do jutra, kajti nikjer naokoli ni bilo suhega prostorčka, kjer bi se lahko vlegli in zaspali.

Ko se je začelo prikazovati soince, jih je obšla zaspanost; odšli so na peščen breg, tam polegli in zaspali. Polagoma pa je začelo pipekati soince in čemerni so vstali k zajutрку. Po jedi so bili potrti in premrti in lotevalo se jih je zopet malo domotožje. Tom je opazil vsa ta znamenja in začel navduševati razbojnika, kolikor je pač mogel. Oni pa se niso zmenili niti za frnikule, niti za cirkus, niti za kopanje ali za kaj drugega. Spomnil jih je imenitne skrivnosti in posrečilo se mu je, da je vzbudil žarek veselja. Medtem pa je znal vzbuditi njihovo zanimanje za nek nov načrt. Prenehali naj bi za nekoliko časa s morskim razbojništvom in postali radi izpremembe Indijanci. Ta misel jim je bila všeč, in ni dolga trajala, pa so se slekli, namazali od peta do temena s črnim blatom dokler niso bili podobni zeboram, vsi seveda sami glavarji, nato pa so jo udarili skozi gozd, da napadajo angleško naselbino.

Cez nekaj časa so se ločili v tri sovražne rodove, napadali drug drugega iz zasede s strašnim bojnim vpitjem in morili in skalpirali drug drugega tisočkrat. Bil je krvav dan. Zato jih je zadovoljil.

Proti kosilu so se zbrali lačni in srečni v taborišču. Sedaj so nastale nove težave. — Sovražni Indijanci vendar niso mogli skupaj lomiti kruha gostoljubna, ne da bi prej sklenil mir, in to je bilo zopet naravnost nemogoče, ne da bi kadili iz pipe miru. O kakem drugem načinu niso silali nikoli. Dva divjaka sta si skoro želela, da bi ostala razbojnika. Ker pa ni bilo nobene druge poti, so nabasali s kolikor mogoče veselim obrazom pipo in kadili, kakor je bilo treba.

In glejte, bili so veseli, da so šli med divjake, kajti s tem so pridobili nekaj; spoznali so namreč, da so sedaj lahko malo kadili, ne da bi jim bilo treba iti iskati nožev; ni jim postalo dovolj slabo, da bi jim bilo resno neprijetno. Kaj težko je bilo od njih pričakovati, da bi valed pomanjkanja dobre volje zanemarili tako veliko nadejo. Ne, po večerji so jo prečno izvajali s prav ugodnim uspehom in se tako ves večer krasno zabavali. Bili so bolj ponosni in srečni nad svojo novo pridobitvijo, kakor če bi bili skalpirali in iz kože dejali šestere velikih rodov. In mi jih pustimo, da kadijo in brbljajo in se širokoustijo, ker jim za sedaj ne moremo dalje slediti.

(Dalje prihodaj.)

Ali imate navado

hraniti, ali si jo hočete vzgojiti s tem, da začnete s hranilno vlogo? To važno vprašanje morate rešiti prej ali slej — in zakaj bi ne storili to takoj.

KASPAR AMERICAN STATE BANK 1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL. OSKRIBITE SI POT V EVROPO Z NAŠIM POSREDOVANJEM